

Світлана Грушко
Кандидат філологічних наук, доцент
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені Костянтина Ушинського»
м. Одеса

СУЧАСНІ МОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Проблеми євроінтеграції, глобалізації у сучасному українському суспільстві пов'язані із розумінням складної трансформації світу, посиленням інтеграційних і глобальних процесів, які визначають розвиток держав у ХХІ столітті. У цьому контексті проблеми формування та розвитку нової політичної культури в сучасних умовах міжкультурної комунікації стають особливо важливими. Цей феномен пояснюється, в першу чергу, підвищеною політизацією соціальних відносин, з потребою у створенні оптимальних регуляторів суспільного життя держави і міжнародній взаємодії, які диктує сучасний стан європейської політики. Адже політична культура – це культура не тільки політичного мислення, але й політичного спілкування. У цьому контексті, однією із найбільш актуальних проблем політики держави є проблема європейської

інтеграції – багатоаспектний, складний процес, в якому бере участь і Україна як європейська держава.

У світлі зазначеного вище зрозумілою є актуальність наукових, просвітницьких публікацій, присвячених темі євроінтеграції, а у цій площині актуалізуються проблеми пов'язані із вивченням іноземних мов, проблеми перекладознавства: формування інститутів публічної політики виносить на порядок денний питання зовнішньополітичного курсу держави на європейську інтеграцію, які неможливі без урахування мовних тенденцій у європейських політичних інститутах.

Створення Європейського союзу прискорило інтеграцію представників різних країн, які розмовляють різними мовами. Цей факт ставить питання про активізацію досліджень у галузі міжкультурної комунікації, а цьому аспекті вивчення і розвитку «міжнародної допоміжної мови» на державному рівні, яка допоможе більш ефективно регулювати політичні, економічні, культурні відношення між країнами ЄС. Розвиток інформаційних технологій в умовах посилення впливів світових глобалізаційних процесів на зовнішню політику держави вимагають пошуку нових форм та методів комунікацій, що актуалізує проблему опанування міжнародної термінології, «міжнародної допоміжної мови» (*international auxiliary language*).

У наш час мешканці Європи з десятків країн беруть участь в процесі європейської інтеграції. Згідно з Римським договором (1957). Європейський парламент складається з 626 представників держав, об'єднаних у європейську співдружність. Члени парламенту використовують у своїй роботі певну, своєрідну термінологію, вивченням якої займається Відділ обробки інформації та документації Європейського парламенту. Головне завдання цього відділу – підтримання і розширення бази даних адміністративної терміносистеми. Ця база даних містить сотні тисяч одиниць багатьма мовами країн Євросоюзу. Адже кількість офіційних мов ЄС збільшилися з 4 у 1958 р. до 11 (сучасний стан), що складає 110 можливих мовних комбінацій. Без сумніву цей «словник» буде розширюватися за рахунок лексики Східної Європи. Підраховано, що за умови введення ще двох офіційних мов кількість мовних комбінацій може збільшитися до 156. Саме тому виникають

проблеми, які пов'язані і опануванням мовних реалій сьогодення у політичній площині.

На протязі останніх десятиліть Європа демонструє спільність свого минулого, загальні принципи та цінності. Незважаючи на культурні та мовні розбіжності, великі і маленькі народи все ближче підходять до «єдиної європейської самобутності». В цій ситуації актуалізується процес міжкультурного спілкування і вплив різних культур на процес мислення представників різних народів, який, у свою чергу, віддзеркалюється у мові міждержавного спілкування, що призводить до утворення так званою «євро-англійської» мови (eugospeak), мови доби інтеграції і глобалізації, яка стає мовним компонентом «європейської самобутності».

Як відомо, у багатьох регіонах Європи люди спілкуються на двох-трьох мовах (історичний фактор). На адміністративному рівні у країнах ЄС обговорюється питання про введення у середніх школах обов'язкового вивчення англійської мови як мови міжнародного спілкування, однак будь-яка мова, перетворюючись у допоміжну мову, до деякої міри «вulgаризується». Це стосується і адміністративної термінологічної системи англійської мови. Іноземні мови впливають більш активно на розвиток англійської мови ніж на розвиток інших європейських мов. У продовж свого історичного розвитку англійська мова збагачувала себе різними мовними елементами, в той час як, наприклад, французька мова була більше ізольована від іншомовних нововведень, що допомогло мові зберегти свою самобутність, але не зробило французьку мову загальноновживаною.

Запозичення є найбільш наочним прикладом впливу іншої мови на англійську мову, якщо розглядати її як міжнародну допоміжну мову міжнародного спілкування. У даному випадку йдеться про більш активне використання професійних галузевих термінів представлених латинськими, французькими, німецькими, російськими варіантами.

Будь-які зміни словникового складу мови через іншомовні запозичення привносять семантичні або стилістичні зміни у існуючу вже у мові лексику або у синонімічні групи.

Враховуючи системний характер мови, слід пам'ятати, що будь-яке нове поповнення словника запозиченими словами призводить до певних змін усього словникового складу. Наприклад, зникнення з

мови слів, що співпадають за значенням із новими словами. Так у текстах документів Євросоюзу або Ради Європи запозичення із французької мови слово *Rapporteur* замінено англійським словом *reporter*, латинське *ad hoc Committee, de facto, addendum – special committee, factually, appendix, supplement*.

Проблема мовних запозичень стала надзвичайно актуальною в останні десятиліття у системі розробки різних аспектів взаємодії мов. У лінгвістиці існує два протилежні розуміння запозичення: 1) традиційний підхід, згідно із тлумаченням «Лінгвістичного енциклопедійного словника», де цей феномен розглядається як елемент чужої мови, перенесений із однієї мови в іншу у результаті мовних контактів; 2) запозичення розглядається як будь-яка зміна, що розповсюджується у мові за допомогою творчої імітації індивідами.

Як відомо, запозичення можуть асимілюватися повністю або частково. Багато галузевих термінів, що запозичені адміністративною «євро-англійською» мовою із французької мови, не асимілювалися ні фонетично, ні графічно, наприклад: *Both the Council and the Commission have acknowledged the need for a differentiated approach vis – a – vis the countries concerned. Religious now only offer “values” to be consumed a la carte, whilst the philosophical quest for meaning continues within closed brotherhoods or is prepared to produce disposable thought in response to market demand.*

У той же час багато з них використовуються із англійськими артиклями: *One of the Rapporteur’s priorities in London was to learn about what the EBRD has learnt from its past so as to assist it in the future. According to the travaux preparatoires of the Geneva Convention, any dispute between states giving rise to the intervention of armed forces is an armed conflict. The meeting was preceded by an expos’e by the President of the European Parliament. The raison d’etre of the small state is to provide one place on earth with the highest possible concentration of nationals who are citizens in the fullest possible sense of the world.*

Латинські запозичення фонетично асимілюються в наслідок того, що вони були запозичені декілька століть тому. Галузеві терміни із латинської мови, що використовуються із адміністративною «євро-англійською» мови, належить до так званих книжкових запозичень. Вони якісно відрізняються від інших видів запозичень перш за все тим, що менше підлягають різним змінам. Ці запозичення у першу

чергу є абстрактними або термінологічними: *ad hoc committee*, *ex nihilo*, *a priori*, *a fortiori*, *mutatis mutandis*, *in fine*, *ex post*, *de facto*, *inter alia*, в той же час деякі з них використовуються із англійськими артиклями: *an addendum*, *an ex officio member*.

Лексичні запозичення із таких мов як російська, італійська, німецька достатньо зустрічаються у мові представників уряду країн – членів ЄС, наприклад: *Parliamentary troika*, *Praesidium*, *quattrocento and cinquecento*, *quadripartite meeting*.

Російські запозичення як правило зберігають свою форму, але використовуються із англійськими артиклями: *Recommendation on the propiska system applied to migrants, asylum seekers and refugees in Council of Europe member states*.

Процеси денационалізації проходять сьогодні як на регіональному, так і на міжнародному рівні. Ознаки глобалізації викликають занепокоєність через виникнення тенденцій послаблення національної самобутності членів культурного співтовариства.

Глобалізація деколи сприймається як зло, що руйнує культурну єдність. Проте, незважаючи на певні негативні явища, сьогодні виникає необхідність у єдиному комунікативному дискурсі, єдиній мові спілкування, якою, як показує практика, може стати англійська мова. Той факт, що вже існує так званий «eurospik» доводить, що англійська мова може виконувати роль міжнародної допоміжної мови.

Політична система є своєрідним інструментом, призначеним для розв'язання глобальних проблем епохи. Отже цілком зрозуміло, що політика держави завжди пов'язана з інтенсивним розвитком суспільства і повинна враховувати сучасні параметри і вимоги міжнародної суспільно-політичної ситуації.

Уніфікація світового політичного простору виявилася не тільки у створенні міжнародних політичних, економічних, фінансових союзів, відкритті державних кордонів, створенні глобальних інформаційних мереж, але й у своєрідній «уніфікації» терміносистеми. В цьому контексті мовний компонент, як найвагоміший у комунікативному аспекті, відіграє важливу роль і вимагає більшої уваги державних службовців.